

ПОГОДЖЕНО

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова
Державної служби морського
і внутрішнього водного
транспорту та судноплавства
України

«28» _____
С. Ігнатенко
2024 року

В.о. Ректора
ПВНЗ
«Одеського морського інституту»

_____ П.П.Ревурко
15 " липня 2024 року

РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН і ПРОГРАМА КУРСУ ПІДГОТОВКИ ДЛЯ ІНСТРУКТОРІВ (TRAINING FOR INSTRUCTORS)

відповідно до вимог Правила I/6 “Підготовка та оцінка” Конвенції ПДНВ 78 з поправками, розділу А-I/6 Кодексу ПДНВ з поправками, Типових курсів ІМО №№ 6.09 “**Training for Instructors**”, 3.12 “**Assessment, Examination and Certification of Seafarers**”; “**Вимог до тренажерного та іншого обладнання, призначеного для підготовки та перевірки знань командного складу та суднової команди**” затвердженого наказом Міністерства інфраструктури України від 07.10.2014 № 491, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 24.10.2014 за № 1334/26111 та “**Положення про звання осіб командного складу морських суден та порядку їх присвоєння**”, Затвердженого Постановою КМУ 30 грудня 2022 р. за № 1499.

Обсяг навчального часу повної підготовки (годин)			
Підготовка		Практична демонстрація компетентності	Усього
Теоретична	Практична		
24.00	36.00	2.00	62.00

м. Одеса
2024

Навчальний план і програму розробив:

Желєзний Григорій Михайлович, кандидат технічних наук, професор, капітан далекого плавання, автор 15 книг для судноводіїв, в тому числі і Довідника капітана морського транспортного судна на українській мові. Учасник 25-ї Антарктичної експедиції. Командував супертанкерами дедвейтом від 48,000 до 330,000 тон на протязі майже 20-и років. Член IFSMA.

Ним розроблені презентації **IMO MODEL COURSE 1.39 “LEADERSHIP AND TEAMWORK”** (розмір 5.0Gb), **IMO MODEL COURSE 3.11 - SAFETY INVESTIGATION INTO MARINE CASUALTIES AND MARINE INCIDENTS** (розмір 1.5 Gb), **Methodological Recommendations for ISM Code & SMS for Officers** (розмір 9.8 Gb), **Methodological Recommendations for Ratings (ISM Training)** (розмір 7.5 Gb), **On-Board Assessment - Recommendation** (розмір 7.8 Gb) які покривають всі етапи підготовки спеціалістів даного ІМО курсу.

В Довіднику капітана морського транспортного судна відображені аспекти діяльності екіпажу по безпеці судна.

Перелік нормативних документів ІМО та України

№ з/п	Найменування
1	Міжнародна конвенція про підготовку і дипломування моряків та несення ваhti 1978 року, з поправками (включаючи Манільські поправки)
2	Міжнародна конвенція з охорони людського життя на морі 1974 року, з поправками
3	Міжнародна конвенція по запобіганню забрудненню з суден 1973/1978 рр., з поправками
4	Міжнародний кодекс по рятувальних засобах, видання 2010 року (Life-Saving Appliance Code 2010)
5	Міжнародний кодекс з управління безпекою (International Safety Management Code (ISM Code))
6	IMO model course 6.09 "Training for Instructors", 2017 edition
7	IMO model course 6.10 "Train the Simulator Trainer and Assessor"
8	Модельний курс ІМО 3.12 «Оцінка компетентності, екзамени та дипломування моряків» (Assessment, Examination and Certification of Seafarers)
9	Міжнародний стандарт ISO 9000 "Системи менеджменту якості" Четверта редакція 2015-09.15
10	Кодекс торговельного мореплавства України
11	IMO Train the Trainer (TTT) Course on Energy Efficient Ship Operation Trainers' Manual
12	IMO model course 1.30 "On-board assessment"

1. СТРУКТУРА НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ.

1.1. Сфера використання

Програма курсу призначена для досягнення необхідного стандарту компетентності інструкторів (викладачів, екзаменаторів) щодо інструктажу, сучасних методик підготовки з спеціальних та спеціалізованих напрямів та оцінювання компетентності при вихідному контролі згідно з вимогами Міжнародної конвенції ПДНВ 78 з поправками (правило I/6).

Цей курс розроблений для полегшення проведення навчання за стандартами компетентності що вимагаються Конвенцією ІМО про підготовку і дипломування моряків та несення вахти 1978 року, з поправками. Його мета полягає в тому, щоб забезпечити корисний вступ для тих, хто має обмежений викладацький досвід, представити нові підходи або нагадати про навички та методи для тих, хто викладає вже деякий час. Він не має на меті надати повний курс підготовки інструкторів-стажерів. Крім того, він забезпечує надійну основу для проведення інших навчальних програм.

Після вивчення курсу слухачі повинні бути здатні відповідати вимогам, зазначеним у розділах А-I/6, А-I/8 та керівництвах, що містяться в розділах В-I/6, В-I/8 Кодексу ПДНВ. Це включає планування та підготовку ефективного викладання та інструктажу, вибір відповідних методів навчання та навчальних матеріалів, а також оцінювання процесу викладання та навчання.

1.2. Мета курсу

Метою цього курсу є надання допомоги викладацькому складу організації по впровадженні навчальних курсів або їх удосконаленні, оновленні або доповненні існуючих навчальних матеріалів для підвищення якості та ефективності навчальних курсів.

Програма курсу не має на меті представити інструкторам жорсткий "навчальний пакет", якого вони повинні "сліпо дотримуватися". Вона також не має на меті замінити присутність інструктора аудіовізуальними чи запрограмованими матеріалами.

Навчальний матеріал, що викладається інструкторами (викладачами) в спеціальних та спеціалізованих напрямках підготовки значно варіюється від курсу до курсу як за обсягами та змістом, так і за формами організації навчання. Програма навчання інструкторів (викладачів) розроблена таким чином, щоб надати універсальні компетенції щодо інструктажу, методик навчання та оцінювання, які можуть мати цільове використання при викладанні будь-якого курсу, а також чітко визначити технічний зміст і рівні знань та навичок, необхідних для виконання технічних вимог конвенцій ІМО та пов'язаних з ними рекомендацій.

Мета курсу включає:

- підготовку та планування ефективного навчання та інструктажу;
- вибір відповідних методик навчання та навчальних матеріалів;
- оцінювання результатів навчання, компетентності.

Навчання за програмою не ставить за мету надання повного курсу педагогічної освіти. Метою підготовки є надання інструкторам (викладачам, екзаменаторам) спеціальних та спеціалізованих напрямків підготовки базових знань та навичок щодо організації та здійснення навчання та оцінювання; впровадження нових та удосконалення існуючих навчальних методик для поліпшення ефективності засвоєння навчального матеріалу.

Кваліфікація та досвід, які необхідні викладачам-інструкторам для викладання навчального матеріалу курсів та оцінювання компетентності, потребують застосування знань, умінь та навичок отриманих при відповідній підготовці з техніки, методів підготовки та оцінювання

Метою програми курсу є формування у викладачів-інструкторів творчого, гнучкого підходу до викладення навчального матеріалу, взаємодії з слухачами. Творча взаємодія викладача-інструктора з слухачем, професійний досвід, знання, навички та відданість викладачів-інструкторів є ключовими компонентами в ефективному навчанні.

1.3. Специфічні вимоги та вимоги до освітнього рівня

Для того, щоб навчання на курсі було ефективним, слухачі повинні відповідати вимогам до інструкторів та викладачів, мати відповідну базову та фахову освіту, практичний досвід роботи, як зазначено в “Вимогах до тренажерного та іншого обладнання, призначеного для підготовки та перевірки знань осіб командного складу та суднової команди, які мають виконуватися підприємствами, установами та організаціями, що здійснюють підготовку членів екіпажів морських, річкових та малих/маломірних суден” затверджених 07.10.2014 року Наказом Міністерства інфраструктури № 491, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 24.10.2014 року за № 1325/26102.

Слухачі, які бажають проводити підготовку за стандартами компетентності, що вимагаються ПДНВ Конвенцією та Кодексом ПДНВ, повинні вже володіти необхідними технічними знаннями і бути кваліфікованими для виконання завдання, для якого буде проводитися підготовка. Цей курс передбачає, що слухачі мають відповідну кваліфікацію в технічних аспектах своїх предметів. Буде також корисно, якщо принаймні частина групи слухачів має певний досвід навчання інших і може оцінити та/або продемонструвати базові навички викладання.

1.4. Документ про опанування напрямку підготовки

У разі успішного завершення спеціального напрямку підготовки та демонстрації компетентності слухачу видається документальний доказ підготовки (свідоцтво).

Для перевірки знань, умінь і навичок (компетенції) слухачів курсів, застосовуються такі види контролю:

- а) попередній контроль;
- б) поточний контроль;
- в) підсумковий контроль.

Основною метою попереднього контролю є виявлення викладачем компетентності слухачів з метою врахування рівня їх знань під час проведення аудиторних занять та коригування завдань для самостійної роботи щодо вивчення слухачами певних розділів і тем навчальної програми підвищення кваліфікації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення занять і має на меті перевірку рівня підготовленості слухача до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять і система оцінювання рівня знань визначаються викладачем. Зокрема, поточний контроль може здійснюватися під час практичних та тренажерних занять у формі усного експрес-опитування слухачів, яким пропонується відповісти на питання викладача /або інструктора з переліку питань, який наводиться у програмах підготовки слухачів. У разі успішного проходження практичної /тренажерної підготовки слухач отримує залік, який є допуском до підсумкового контролю у формі випускного екзамену.

Вихідний контроль, практична демонстрація компетентності здійснюються за критеріями оцінювання та процедурами, що розроблені згідно з критеріями оцінювання та процедурами відповідно до Модельного курсу ІМО № 3.12 “Оцінка компетентності, екзамен та дипломування моряків» (Assessment, Examination and Certification of Seafarers).

Оцінювання	Критерії оцінювання
Не залік	Слухач <i>на рівні розпізнання, без достатнього розуміння</i> практично відтворює окремі елементи (фрагменти) навчального матеріалу, передбаченого навчальним планом та програмою напряду підготовки, та в неповному обсязі, з помилками виконує практичні вправи щодо методик викладання та оцінювання. Недостатньо обґрунтовано аналізує і порівнює інформацію. Не усвідомлено користується нормативною документацією. При практичній демонстрації компетентності, проведенні занять припускається помилок, які самостійно виправити не може.
Залік	Слухач <i>самостійно з розумінням</i> використовує при відпрацюванні практичних вправ не менше 75 % основного теоретичного навчального матеріалу, передбаченого навчальним планом та програмою напряду підготовки, дає визначення основних понять, аналізує, порівнює інформацію і робить висновки. Використання обраної слухачем методики викладання навчального матеріалу в цілому правильна, логічна та достатньо обґрунтована. Слухач усвідомлено користується нормативною документацією. При самостійній практичній демонстрації компетентності демонструє володіння методиками навчання та оцінювання як за типовим так і за власним алгоритмом .

Методи, що обираються для проведення оцінки знань та умінь, які отримав слухач, націлені на перевірку реалізації задач, досягнення мети напрямку підготовки.

Надійний метод оцінки здійснюється шляхом оцінювання якості відпрацювання практичних завдань щодо методики проведення занять та оцінювання.

Встановлено правильне співвідношення часу, який надано слухачу для відпрацювання практичних вправ. Надана гарантія взаємного обговорення та аналізу, що забезпечує справедливу та реальну оцінку.

Практична демонстрація компетентності, придбаної при навчанні, здійснюється шляхом самостійного проведення занять у складі малих груп. Тривалість демонстрації компетентності – 2 години.

У разі успішного проходження курсу підготовки слухачам видається відповідне свідоцтво «**ПРО ПІДГОТОВКУ ДЛЯ ІНСТРУКТОРІВ**». Інформація про видані свідоцтва має заноситися в журнал реєстрації видачі свідоцтв, який повинен бути прошитий, пронумерований, скріплений підписом керівника НТЗ та завірений печаткою НТЗ.

Відомості про відповідні документи, видані за результатами проведеної підготовки, вносяться НТЗ до Державного реєстру документів моряків.

1.5. Обсяги одночасного прийому на навчання

Кількість слухачів, які заявляються навчальним закладом для одночасного навчання, не повинна перевищувати кількості, яка дозволить кожному слухачу отримати відповідний практичний інструктаж та засвоїти уміння та навички з процедур використання відповідних систем та обладнання. Обсяги одночасного навчання з спеціального напрямку розраховується з урахуванням вимог до кожного розділу навчального плану та обмежується найменшою кількістю, що відповідає вимогам одного з розділів.

Пропускна здатність навчального закладу з напрямку підготовки розраховується в залежності від:

- кількості викладачів-інструкторів та умов, за якими вони працюють (у штаті, за сумісництвом, погодинно) в навчальному закладі;
- педагогічного навантаження викладачів-інструкторів, заявленого напрямку підготовки;
- термінів дії договорів оренди навчальних приміщень, обладнання та наявності інших орендарів, графіків одночасного використання;
- кількості напрямів підготовки, що викладаються в навчальному кабінеті;
- кількості навчальних приміщень та посадкових місць слухачів;
- термінів дії договорів оренди комплексу, його обладнання та наявності інших орендарів, графіків одночасного використання;
- кількості обладнання комплексу, необхідного для виконання практичних вправ та практичної демонстрації компетентності;

- кількості напрямків підготовки, практичні завдання яких, відпрацьовуються на тренажерному комплексі;
- виконання загальних вимог до тренажерного комплексу;
- пропускнуої здатності тренажерного комплексу.

Обсяги одночасного навчання з спеціального напрямку розраховується з урахуванням вимог до кожного розділу навчального плану та обмежується найменшою кількістю, що відповідає вимогам одного з розділів. Максимальне співвідношення слухачів та викладачів може складати 10 до 1 для лекційних занять в кабінеті, і 4 до 1 для виконання практичних вправ та імітацій.

1.6. ІНСТРУКТОРСЬКО-ВИКЛАДАЦЬКИЙ СКЛАД

Відповідно до вимог Розділу А-І/6 Кодексу з підготовки та дипломування моряків і несенню вахти 1995 року, викладачі-інструктори, які здійснюють підготовку за розділами навчального плану спеціального напрямку, методисти та екзаменатори (особи що здійснюють оцінку компетентності), з поправками, повинні мати:

- належну кваліфікацію для кожного розділу спеціального напрямку підготовки;
- належну кваліфікацію для оцінки компетентності моряків;
- детальні знання навчального матеріалу програми підготовки та розуміти специфічні задачі для кожного розділу спеціального напрямку підготовки;
- повне розуміння програми та конкретних цілей кожного розділу спеціального напрямку підготовки;
- відповідний рівень знань та розуміння компетентності, що підлягає оцінці;
- належну кваліфікацію у питанні, оцінка якого проводиться;
- відповідне керівництво з методів та практики оцінки;
- практичний досвід проведення оцінки.

Кваліфікація, досвід та застосування включають відповідну підготовку з техніки інструктажу, методів підготовки та оцінки при виявленні рівня необхідної компетентності, результатами навчання, що передбачені в детальному робочому навчальному плані.

1.7. ПРОЦЕДУРИ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

На початку підготовки за даним курсом зі слухачами проводиться інструктаж з охорони праці.

1.8. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Курс складається з теоретичної і практичної підготовки. Основною формою теоретичної підготовки є лекційні заняття. Основною формою практичної підготовки є відпрацювання практичних навичок на макетах /обладнанні/ тренажерах.

Група для теоретичної підготовки слухачів не перевищує 10 осіб за умови, що кожен слухач забезпечений робочим місцем, що дозволяє йому працювати з документами та здійснювати конспектування.

Практична підготовка повинна проводитись у малокомплектних групах, у яких кількість слухачів на одного викладача-інструктора не перевищує 4 осіб.

Максимальна кількість слухачів не повинна перевищувати числа, котре може дати змогу кожному слухачу отримати практичне тренування в процедурах з правильного використання систем та обладнання.

Навчальна година становить 45 хвилин. Щоденне навантаження на слухача не може перевищувати 8 навчальних годин.

Теоретичний матеріал викладається ясно, чітко та доступно з темпом викладу інформації, який дає можливість конспектування. При проведенні занять викладач-інструктор повинен демонструвати тактовність і поважне ставлення до слухачів, уміння зняти напругу та втому аудиторії, стриманість в дискусії та відповідях на запитання слухачів.

Проведення лекцій необхідно супроводжувати демонстрацією наочності, пов'язаної з питаннями що вивчаються: моделей, макетів, натуральних зразків, плакатів, фотографій та іншого. При використанні аудіо та відеоапаратури, мультимедійних проекторів, матеріали необхідно розміщати в правильній послідовності.

На початку вивчення курсу стисло повідомляється зміст навчального матеріалу, мета вивчення та практичне застосування. На кожному занятті для активізації пізнавальної діяльності слухачів здійснюється чітка мотивація та постановка мети. При докладному викладанні теоретичного матеріалу на заняттях надаються та відпрацьовуються практичні приклади, моделюються та розглядаються проблемні ситуації, розглядаються дискусійні питання для активізації пізнавальної діяльності слухачів та встановлення зворотного зв'язку. Наприкінці заняття необхідно узагальнити та закріпити навчальний матеріал, з'ясувати ступінь його засвоєння слухачами.

Для відпрацювання практичних навичок використовується обладнання, яке моделює та імітує процеси, які можуть виникнути на судні в разі надзвичайних обставин.

На всі практичні вправи, які відпрацьовуються на обладнанні, кожен слухач забезпечується пояснювальним матеріалом.

Під час проведення підготовки необхідно навести не менше п'яти прикладів різних характерних випадків, які зустрічались під час роботи викладача-інструктора на суднах.

Виконання вправ на тренажерах є основною формою підготовки слухачів, що забезпечує придбання необхідних знань і практичних навичок при їх активній творчій участі. Вправи передбачають виконання на тренажерах кожним слухачем дій по обробці і застосуванню радіолокаційної та іншої навігаційної інформації, відповідно до завдання одержаного від викладача-інструктора.

Конвенція ПДНВ встановлює стандарти щодо ефективності та використання симуляторів для обов'язкової оцінки навчання або демонстрації вмінь. Загальні оціночні стандарти для симуляторів, які використовуються в навчанні, а також для симуляторів, які використовуються при оцінці вмінь, подані в розділі А-1/12 Кодексу ПДНВ.

При використанні в ході навчань симуляторів, викладачі повинні слідкувати, щоб цілі та завдання таких занять були окреслені в межах загальної навчальної програми, і щоб завдання підбирались таким чином, щоб вони максимально точно відповідали завданням та практиці на борту судна.

Кожна вправа передбачає обробку конкретних питань теми і раніше отриманих знань і навичок. До початку виконання кожної вправи викладач-інструктор ставить перед слухачами завдання і дає рекомендації з найбільш раціонального і якісного їх виконання.

Протягом усього курсу навчання викладач-інструктор здійснює поточний контроль за освоєнням слухачами навчальної мети програми за результатами рішення задач і виконання вправ на тренажері. За результатами поточного контролю за успішністю, викладач-інструктор направляє роботу кожного слухача на критичне осмислення допущених помилок.

Перед проведенням підготовки слухачі отримують відповідні інструктажі з охорони праці. Слухачі повинні бути захищені від будь-якої небезпеки протягом всього курсу. Під час відпрацювання практичних навичок усі слухачі повинні виконувати вимоги техніки безпеки.

Під час підготовки повинен використовуватися та заповнюватися журнал обліку проходження теоретичної та практичної/тренажерної підготовки, у якому мають бути зазначені: назва НТЗ та курсу підготовки, прізвища слухачів, дати занять, навчальні теми підготовки (теоретична та практична/тренажерна підготовка), відмітки про присутність слухачів на занятті, вихідний контроль (залік/іспит), прізвища та підписи інструкторів, які проводили підготовку. Строк зберігання журналів обліку проходження підготовки - не менше одного року з моменту внесення останнього запису.

2. НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ПІДГОТОВКИ

Найменування тем відповідно до ІМО модельного курсу № 6.09	Орієнтовний навчальний час (години)	
	Теорія	Практика
Вступ - Огляд курсу - Рівень компетентності, який буде досягнутий		
Тема 1. Організація, здійснення та контроль освітньої діяльності 1.1 Навчання та оцінка персоналу відповідно до вимог МК ПДНВ 78 та Кодексу ПДНВ-95 з поправками. 1.2 Контроль та система управління якістю морської освіти.	2.00	
Тема 2. Планування та організація ефективного навчання 2.1 Планування навчального процесу. 2.2 Фактори, що впливають на засвоєння знань та отримання слухачами вмінь та навичок	5.00	04.00
Тема 3. Ефективний комплекс методик і підходів до навчання дорослих слухачів. 3.1 Традиційні та інноваційні методи навчання. 3.2 Оберіть відповідні навчальні посібники	3.00	09.00
Тема 4. Використання навчальних посібників * 4.1 Класифікація та ефективне використання навчальних посібників 4.2 Вибір необхідних навчальних посібників з відповідних напрямків підготовки.	6.00	10.00
Тема 5. Складання плану заняття 5.1 Визначення мети заняття та методів її досягнення 5.2 Визначення факторів, які необхідно врахувати при плануванні теоретичного та практичного заняття	3.00	06.00
Тема 6. Оцінювання результатів навчання та компетентності слухачів. 6.1 Аналіз якості навчання через результати оцінювання 6.2 Вплив зворотного зв'язку на ефективне оцінювання компетентності 6.3 Вибір методів оцінювання.	2.00	04.00
Тема 7. Розробка планів та програм нових курсів. 7.1 Визначення важливих факторів при плануванні 7.2 Викладання нового курсу навчання.	3.00	03.00
Усього	24.00	36.00
Практична демонстрація компетентності		02.00
		62.00

Примітки:

1. Навчальний план напряму підготовки є запропонованою схемою щодо послідовності викладання, орієнтовного бюджету навчального часу, рекомендованого Модельними курсами ІМО для досягнення конкретної навчальної мети. Головним критерієм досягнення поставленої навчальної мети напряму підготовки є володіння необхідними знаннями, уміннями і навичками в залежності від досвіду роботи та здібностей слухачів.

2. Навчально-тематичний план напряму підготовки є запропонованою схемою щодо послідовності викладання, орієнтовного бюджету навчального часу, рекомендованого для досягнення конкретної навчальної мети. Бюджет навчального часу напряму підготовки може бути змінений навчальною частиною (збільшено або зменшено) за рекомендацією викладача-інструктора в залежності від досвіду роботи та здібностей слухачів.

3. РОЗКЛАД ПОВНОГО КУРСУ ПІДГОТОВКИ

Методи, процедури та засоби надання знань, умінь та навичок, необхідних для досягнення запропонованого стандарту компетентності, використовуються, оцінюються та підтримуються особами кваліфікованими відповідно до пунктів 4, 5 та 6 Розділу А-І/6 Кодексу ПДНВ 95 з поправками.

Одним із завдань курсу є ознайомлення слухачів з різними методами викладання. Наскільки можливо ці лекції повинні відображати кращі аспекти формальної лекції. Аудіо візуальні засоби повинні бути використані для поліпшення презентації.

Курс має ряд практичних вправ і тренувань. Не виключається, що слухач може не захотіти брати участь, в деяких з цих вправ на початку курсу. Їх слід заохочувати, щоб приєднати до навчального процесу, використовуючи альтернативні методи. При виконанні практичних вправ стажистам пропонується робота в малих групах.

Пропонується наступний графік навчання, який засновується на двох щоденних блоках (теоретичний та практичний) тривалістю до трьох години кожен. В рамках кожного блоку передбачена коротка перерва щогодини та тривала перерва між двома блоками.

	Теоретичний блок	Практичний блок
День 1	Вступ. Огляд курсу. Організація, здійснення та контроль освітньої діяльності	Неформальне практичне заняття щодо вивчення взаємозв'язку вимог нормативних документів до конкретних курсів та програм курсів
День 2	Планування та організація ефективного навчання	Практична демонстрація впливу різноманітних факторів при плануванні, що впливають на засвоєння знань та отримання слухачами компетентності

**ПВНЗ «Одеський морський інститут»
КУРС ПІДГОТОВКИ ДЛЯ ІНСТРУКТОРІВ**

День 3	Ефективний комплекс методик і підходів до навчання дорослих слухачів.	Практичне застосування мотивації ефективних форм та методів навчання дорослих слухачів
День 4	Традиційні методи навчання.	Практичне заняття щодо вибору навчальних методик в залежності від мети та програми конкретного напрямку підготовки
День 5	Інноваційні методи навчання.	Практичне заняття щодо вибору інноваційних навчальних методик в залежності від розміру групи (групового та індивідуального навчання) дорослих слухачів
День 6	Використання навчальних посібників	Практичне заняття щодо вибору та використання необхідних навчальних посібників для конкретних напрямків підготовки
День 7	Розробка та коригування навчальних посібників	Практичне заняття щодо розробки та коригування навчальних посібників з відповідних напрямків підготовки.
День 8	Складання плану заняття	Практичне заняття щодо складання конкретного плану заняття (теоретичного та практичного) з відповідного напрямку підготовки
День 9	Оцінювання результатів навчання та компетентності слухачів	Практичне заняття щодо вибору форм та методів оцінювання, розробки завдань для вихідного (поточного) контролю з конкретного напрямку підготовки
День 10	Розробка планів та програм нових курсів.	Самостійне проведення викладачем-стажистом спланованого теоретичного (практичного) заняття з конкретної теми та конкретного курсу
	Практична демонстрація компетентності слухачами курсу	

4. ДЕТАЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

Знання, розуміння професіоналізм

Вступ

- *Огляд курсу*

Зміст програми навчання, мета та значення навчання для роботи інструктора.

- *Рівень компетентності*, який буде досягнутий

Опис знань, навичок та умінь, які будуть придбані по завершенні курсу навчання.

1. Організація, здійснення та контроль освітньої діяльності

1.1 Навчання та оцінка персоналу відповідно до вимог МК ПДНВ 78 та Кодексу ПДНВ 95 з поправками.

- .1 організація та контроль процесу навчання відповідно до вимог МК ПДНВ 78 та Кодексу ПДНВ 95 з поправками;
- .2 кваліфікація та компетентність осіб, що здійснюють навчання та оцінку персоналу

1.2 Контроль та система управління якістю морської освіти.

- .1 система якості освіти та стандарти якості на рівні держави та у конкретному навчальному закладі;
- .2 виконавчий контроль - захід контролю якості з боку держави;
- .3 внутрішній та зовнішній аудит, як захід підвищення якості існуючого державного навчання;
- .4 незалежна оцінка системи стандарту якості, що здійснюється кожні 5 років;
- .5 державна система стандартів, що використовується як керівництво;
- .6 державний стандарт з управління якістю включає:
  - політику щодо управління якістю та засоби здійснення;
  - структуру організації;
  - відповідальність;
  - процедури навчання і т.і. ;
  - процес;
  - ресурси щодо управління якістю.
- .7 техніка гарантування збереження якості навчання.

2. Планування та організація ефективного навчання

2.1 Планування навчального процесу

- .1 вимоги щодо ефективного планування курсу;
- .2 фактори, що впливають на ефективність та якість навчання;
- .3 якості, якими повинен володіти викладач-інструктор;
- .4 вплив організації навколишнього середовища на якість навчання.

2.2 Фактори, що впливають на засвоєння знань та отримання слухачами умінь та навичок

- .1 фактори, що впливають на мотивацію слухачів;
- .2 вибір форм та методів навчання в межах конкретної групи;
- .3 використання комунікативних здібностей слухачів в процесі навчання;
- .4 врахування культурних відмінностей слухачів в процесі навчання.

3 Ефективний комплекс методик і підходів до навчання дорослих слухачів.

3.1 Традиційні та інноваційні методи навчання.

- .1 вибір навчальних методик в залежності від мети та програми конкретного напряму підготовки

- .2 методики групового та індивідуального навчання дорослих слухачів
- .3 вибір методик і підходів до навчання відповідно до розміру групи

4. Використання навчальних посібників

4.1 Класифікація та ефективне використання навчальних посібників.

- .1 класифікація та необхідність використання навчальних посібників
- .2 раціональне використання
- .3 розробка дидактичного матеріалу
- .4 необхідність використання навчальних посібників в електронному вигляді
- .5 ефективне використання проєкційної техніки
- .6 приклади використання різноманітних навчальних та наочних посібників в різноманітних контекстах
- .7 джерела оновлення навчальних посібників інформацією, включаючи Інтернет

4.2. Вибір необхідних навчальних посібників з відповідних напрямків підготовки.

- .1 обґрунтування вибору (для конкретних тем відповідних курсів)

5. Складання плану заняття

5.1. Визначення мети заняття та методів її досягнення

- .1 визначення найбільш ефективних форм та методів викладання
- .2 визначення форм та методів оцінювання компетентності слухачів після закінчення навчання
- .3 аналіз щодо досягнення мети заняття

5.2 Визначення факторів, які необхідно врахувати при плануванні теоретичного та практичного заняття

- .1 визначення головних аспектів при плануванні з конкретного напрямку
- .2 складання плану теоретичного та практичного заняття з конкретного напрямку

6. Оцінювання результатів навчання та компетентності слухачів.

6.1 Аналіз якості навчання через результати оцінювання

- .1 аналіз переваг та недоліків за результатами оцінювання
- .2 коригування методик викладання за результатами оцінювання
- .3 вплив аналізу оцінювання на ефективність навчання

6.2 Вплив зворотнього зв'язку на ефективне оцінювання компетентності

- .1 заохочення слухачів до зворотнього зв'язку
- .2 використання зворотнього зв'язку для ефективного оцінювання компетентності

6.3 Вибір методів оцінювання.

- .1 визначення критеріїв оцінки компетентності.
- .2 визначення ефективності методу

7. Розробка планів та програм нових курсів.

7.1. Визначення важливих факторів при плануванні

- .1 зв'язок результатів навчання з відповідного курсу з компетентністю, яка визначена нормативними документами
- .2 визначення мети та результатів навчання при розробці навчального плану та програми
- .3 складання навчальних планів та програм з урахуванням потреб роботодавців

7.2 Викладання нового курсу навчання.

- .1 Ознайомлення з програмою і метою курсу
- .2 Підбір навчального матеріалу
- .3 Планування занять та оцінювання

5. ПОСІБНИК ІНСТРУКТОРА

Рекомендації викладачу/інструктору містять резюме для тем які мають бути представлені в процесі навчання слухачів. Викладач повинен підготувати відповідне керівництво та плани уроків для відображення детальних даних по кожній з тем курсу з викладенням стратегії та метода навчання та описом навчальних заходів.

При підготовці керівництва викладач/інструктор повинен ретельно вивчити результати навчання в межах курсу та результати навчання в навчальній програмі, з метою забезпечення узгодження та відповідності навчальних заходів та нормативної оцінки. Крім того, для успішного опанування курсу необхідна належна підготовка усіх необхідних навчальних посібників та матеріалів.

Вступ. Огляд курсу

Відправною точкою повинно бути повідомлення про мету курсу, короткий огляд програми курсу з зазначенням особливого значення курсу, опис основних засобів навчання та методики проведення занять. Хоча ці методичні рекомендації повинні бути використані в першу чергу, викладач повинен розвивати свої ідеї і удосконалювати та розвивати курс з урахуванням практичного досвіду.

Хороша підготовка і планування мають важливе значення, курс повинен бути добре представлений і опрацьований.

Рівень компетентності, який буде досягнутий

Необхідно повідомити слухачам мінімальні вимоги щодо компетентності (знань та професійних навичок) викладачів, які підготовані по базисній програмі та відповідають змісту розділу А- I/6 Кодексу STCW 95 з поправками. Описати методи демонстрації та критерії оцінки компетентності при вихідному контролі. Особливу увагу приділити вимогам щодо практичної демонстрації умінь у проведенні теоретичного та практичного навчання.

Викладач-інструктор повинен підкреслити, що по завершенні курсу, слухачі повинні бути спроможні сприяти підвищенню якості морської освіти через повне розуміння та здатність здійснювати викладання на сучасному рівні.

ДЕНЬ 1.

Теоретичний блок. Вступ. Огляд курсу. Організація, здійснення та контроль освітньої діяльності

Практичне відпрацювання умінь на тренажерах є найбільш ефективним способом навчання і засобом оволодіння практичними навичками.

Викладач-інструктор в тренажерному навчальному закладі є дуже важливою особою щодо надання компетенцій слухачам. Викладач-інструктор має

важливе значення для слухачів або стажистів, які приїжджають вчитися, розвивати свій потенціал і свої кар'єрні амбіції. Викладач-інструктор має важливе значення для організації навчального процесу, оскільки саме він зобов'язаний виконувати свою місію.

Міжнародна конвенція ПДНВ, 78 з поправками вимагає, щоб адміністрація забезпечила, проведення навчання викладачів-інструкторів щодо інструктажу, сучасних методик підготовки та оцінювання компетентності в рамках системи стандартів якості. Це здійснюється для забезпечення якості освіти і підготовки педагогічних кадрів, що відповідають вимогам стандартів, які здатні за допомогою належних засобів виявляти помилки, виправляти їх та поліпшувати ефективність навчання. Це є основою роботи викладача-інструктора для управління якістю навчання.

Рекомендації для викладача-інструктора охоплюють ці аспекти. Стажеру повинна бути видана копія графіку курсу, в тому числі планування кожного блоку, час, відведений на кожний блок. Викладач курсу повинен сформулювати поняття у інструктора — стажиста, що він є частиною групи.

Необхідно наголосити на меті курсу та докладно описати її. Вступ повинен донести, до інструктора-стажиста, що методи навчання і підготовки цього навчального курсу можуть бути застосовані до будь-якого курсу навчання. Слід також підкреслити, що викладач-стажист повинен буде брати участь в практичних блоках курсу, виконувати практичні завдання, внести свій вклад в дискусію.

Викладач повинен пояснити, що викладачі-стажисти отримають по закінченні курсу. Стажерам необхідно запропонувати підготувати коротку промову на будь-яку тему за власним вибором тривалістю 5-10 хвилин.

Практичний блок. Неформальне практичне заняття щодо вивчення взаємозв'язку вимог нормативних документів до конкретних курсів та програм курсів

Це практичне заняття присвячене вивченню вимог нормативних документів щодо компетентності з конкретних посад та взаємозв'язок з типовими та робочими планами та програмами курсів. Інструктор-стажист виконує цю роботу з конкретного курсу. Тренер - інструктор повинен приділити увагу кожному інструктору — стажисту.

Мета цього блоку, полягає у тому що викладач-стажист повинен розглянути приклади таблиць компетентності, викладені у МК ПДНВ щодо конкретних посад.

Стажисти повинні встановити, як вони бачать свою роль як майбутнього викладача-інструктора, також вони повинні визначити перелік компетенцій викладача-інструктора. Повинно бути визначена невербальна комунікація та здійснено розсадження.

ДЕНЬ 2

Теоретичний блок. Планування та організація ефективного навчання

Необхідно розглянути планування освітньої діяльності з спеціальних та спеціалізованих напрямів підготовки відповідно до рекомендованих Міжнародною морською організацією модель-курсів. Детальний розгляд структури модель-курсів (на прикладах конкретних напрямів підготовки) з поясненням необхідності кожного структурного елемента для ефективної організації навчального процесу:

- *Сфера використання та мета навчання.*
- *Специфічні вимоги та вимоги до освітнього рівня.*
- *Документ про опанування напрямку підготовки.*
- *Обсяги одночасного прийому на навчання.*
- *Вимоги до педагогічного персоналу.*
- *Основні обов'язкові засоби навчання.*
- *Нормативні документи ІМО та України.*
- *Навчальна література.*
- *Навчальний план.*
- *Детальна навчальна програма.*
- *Методичні рекомендації для викладача щодо реалізації програми напрямку підготовки.*
- *Контроль знань, умінь та навичок (компетентності).*

Дати поняття типових та робочих навчальних планів та програм. Планування проведення занять: поурочно-тематичне та поурочне. Розклад занять. Особливості планування та організації занять з теоретичної та практичної підготовки. Журнали обліку теоретичної та практичної підготовки, правила заповнення.

Практичний блок. Практична демонстрація впливу різноманітних факторів при плануванні, що впливають на засвоєння знань та отримання слухачами компетентності

Викладачу-інструктору доцільно використати графічне зображення різниці між підготовленим і непідготовленим тренером. Вона забезпечує корисність зв'язку між попереднім та цим блоком. Можливо використати коротке представлення навчальної документації, а потім перейти до практичної роботи щодо планування.

Використовуючи конкретний розділ та Таблицю МК ПДНВ з мінімальних вимог компетентності та рекомендований ММО модель-курс з конкретного напрямку підготовки стажисти виконують практичну роботу щодо планування за допомогою викладача-інструктора.

ДЕНЬ 3.

Теоретичний блок Ефективний комплекс методик і підходів до навчання дорослих слухачів.

Необхідно розглянути методику навчання дорослих. Основи андрогогіки - науки про допомогу дорослим при навчанні. Особливості дорослого слухача. Мотивація навчання дорослих. На початку вивчення курсу стисло

повідомляється зміст навчального матеріалу, мета вивчення та практичне застосування. На кожному занятті для активізації пізнавальної діяльності слухачів здійснюється чітка мотивація та постановка мети.

Аналіз складу групи за рядом показників. Ступені навчання. Навчальні методи/прийоми навчання дорослих. Стадії процесу засвоєння знань, умінь та навичок (ЗУН). Фактори, що впливають на процес засвоєння ЗУН. Категорії людей, що засвоюють ЗУН та особливості роботи з кожною з них.

Розглянути методику проведення теоретичного заняття, методичний супровід. Доцільний вибір та чередування форм організації слухачів та методів проведення кожного структурного елементу заняття. Правильне та раціональне використання засобів навчання. Основні параметри щодо майстерності викладання теоретичного навчального матеріалу.

При докладному викладанні теоретичного матеріалу на заняттях надаються та відпрацьовуються практичні приклади, моделюються та розглядаються проблемні ситуації, розглядаються дискусійні питання для активізації пізнавальної діяльності слухачів та встановлення зворотного зв'язку.

Практичний блок. Практичне застосування мотивації ефективних форм та методів навчання дорослих слухачів

Виконати практичну роботу, у якій стажисти повинні сформулювати мотивацію навчання, вибрати форми навчання для конкретного напрямку підготовки, враховуючи фактори, що впливають на процес засвоєння навчального матеріалу.

ДЕНЬ 4

Теоретичний блок. Традиційні методи навчання.

Лекції. Теоретичний матеріал викладається ясно, чітко та доступно з темпом викладу інформації, який дає можливість конспектування. При проведенні занять викладач-інструктор повинен демонструвати тактовність і поважне ставлення до слухачів, вміння зняти напругу та втому аудиторії, стриманість в дискусії та відповідях на запитання слухачів.

Проведення лекцій необхідно супроводжувати демонстрацією наочно-сті, пов'язаної з питаннями що вивчаються: моделей, макетів, натуральних зразків, плакатів, фотографій та іншого. При використанні аудіо- та відеоапаратури, мультимедійних проекторів матеріали необхідно розміщати в правильній послідовності.

Розглянути методику проведення практичного заняття, методичний супровід. Складання інструкцій, алгоритмів практичних дій, їх методична ефективність. Мотивація відпрацювання практичних дій. Структурно-логічні зв'язки з темами теоретичних занять. Методика показу практичних прийомів, системність, логічність та доступність пояснень щодо виконання практичних дій (роботи на тренажері). Форми і методи роботи інструктора на практичному занятті, їх диференційованість та особливості. Методи організації самостійної і усвідомленої роботи слухачів на практичному занятті. Правильний вибір

системи практичних дій, засвоєння яких сприяє формуванню компетентності. Ефективність використання обладнання, тренажерів, комп'ютерної техніки на практичних заняттях. Основні параметри щодо майстерності проведення практичних занять.

Практичний блок. Практичне заняття щодо застосування традиційних навчальних методик в залежності від мети та програми конкретного напрямку підготовки

Виконати практичну роботу, у якій стажисти повинні підготувати навчальні матеріали для проведення заняття (практичного та теоретичного) з застосуванням традиційних навчальних методик, аудіо з конкретного напрямку підготовки. Стажисти представляють вибрані методики, способи та засоби їх реалізації групі та проводять обговорення доцільності використання, надають пропозиції.

ДЕНЬ 5

Теоретичний блок. Інноваційні методи навчання.

Розглянути сучасні педагогічні технології навчання дорослих, що враховують особливості цієї категорії осіб і спрямовані на їх мотивацію, активну участь у навчальному процесі. Застосування цих технологій сприяє поліпшенню якості навчання, скороченню його термінів, підвищенню професійної адаптації та конкурентоспроможності слухачів на ринку праці. Доцільно користуватися такими методами: словесні методи; наочні методи; практичні методи; методи за характером пізнавальної діяльності; проблемно-розвиваючі методи; методи стимулювання до навчання; методи стимулювання відповідальності і обов'язку; імітаційні методи; методи усного контролю і самоконтролю; методи письмового контролю і самоконтролю.

Високим рівнем *активності* слухачів характеризуються проблемні, імітаційні, дослідницькі, ігрові технології, використання дискусійних питань та проблемних ситуацій. Від традиційних вони відрізняються не лише методикою викладання, а й високою ефективністю навчального процесу, оскільки дають змогу розвивати у слухачів спеціальні навички (здатність до соціальної інтеграції та компромісів, вміння приймати самостійні рішення, вирішувати конфлікти тощо), підвищувати *мотивацію* та самосвідомість слухачів, закріплювати теоретичні знання на практиці. Методи активізації пізнавальної діяльності слухачів забезпечують постійний взаємозв'язок з аудиторією.

Практичний блок. Практичне заняття щодо вибору та дослідження ефективності інноваційних навчальних методик в залежності від розміру групи (групового та індивідуального навчання) дорослих слухачів.

Виконати практичну роботу з вибору інноваційних навчальних методик (проблемні, імітаційні, дослідницькі, ігрові технології, використання дискусійних питань та проблемних ситуацій) з конкретного напрямку підготовки в

залежності від розміру групи (групового та індивідуального навчання) дорослих слухачів. Викладачам-стажистам взяти участь у розподілених ролях та імітованих дискусійних питаннях та проблемних ситуаціях. Стажисти представляють вибрані методики, та способи та засоби їх реалізації групі та проводять обговорення доцільності використання, надають пропозиції.

ДЕНЬ 6

Теоретичний блок. Використання навчальних посібників

Розглянути та дослідити основи роботи з навчальними посібниками, засобами навчання, наочними посібниками. Розглянути види навчальних наочних посібників: предметно-образні (натуральні; об'ємно-образні); знакові посібники (образно-знакові; предметно-знакові). Дослідити основні дидактичні функції (можливості) кожного виду навчальних посібників та типові навчальні ситуації, в яких їх ефективно використовувати. Переваги і недоліки використання кожного виду.

Практичний блок. Практичне заняття щодо вибору та використання необхідних навчальних посібників для конкретних напрямків підготовки

Виконання практичної роботи здійснюється шляхом вибору стажистами ефективних навчальних посібників для конкретного заняття з конкретного напрямку підготовки та обґрунтування свого вибору, аналізуючи дидактичні функції (можливості) кожного виду навчальних посібників. Стажисти представляють вибрані посібники групі та проводять взаємоаналіз доцільності використання, надають пропозиції.

ДЕНЬ 7

Теоретичний блок. Розробка та коригування навчальних посібників

Розглянути вимоги щодо розробки навчальних посібників в навчальному закладі (стенди, плакати (в електронному вигляді та на папері), моделі, макети, дидактичні матеріали, інструкційна документація, презентаційні програми; навчальні та навчально - контролюючі програми). Необхідність у періодичному оновленні та коригуванні навчальних посібників.

Практичний блок. Практичне заняття щодо розробки та коригування навчальних посібників з відповідних напрямків підготовки.

Слухачам-стажистам запропонувати розробити навчальні посібники для конкретних тем та напрямів підготовки. Організувати взаємооцінювання та аналіз слухачами ефективності та доцільності використання створених навчальних посібників.

ДЕНЬ 8

Теоретичний блок. Складання плану заняття

Складання плану та підготовка до теоретичного заняття.

Визначити тему і мету теоретичного заняття відповідно до змісту робочого навчального плану та програми конкретного напрямку підготовки. Сформулювати мотивацію дорослого слухача до отримання компетенцій, необхідних за напрямом підготовки. Підібрати навчальні, наочні посібники та дидактичне забезпечення заняття. Визначити форми і методи навчальної діяльності слухачів на занятті та раціонально поєднати всі фази заняття. Розробити матеріали для використання інноваційних навчальних методик (імітаційних, ігрових, дискусійні питання, проблемні ситуації). Продумати методи забезпечення контакту з аудиторією слухачів, їх активності, наявності зворотного зв'язку, активності слухачів у процесі всього заняття, самостійності та усвідомленості дій.

При плануванні заняття забезпечити наступність вивчення матеріалу, його структурно-логічні зв'язки з суміжними темами програми, поєднання усного викладу матеріалу з використанням дошки, технічних засобів навчання. Спланувати час на кожну фазу заняття, враховуючи темп розповіді, можливість конспектування

Складання плану та підготовка до практичного заняття.

Визначити тему і мету практичного заняття відповідно до змісту робочого навчального плану та програми конкретного напрямку підготовки. Сформулювати мотивацію дорослого слухача до відпрацювання практичних вправ та отримання компетенцій, необхідних за напрямом підготовки. Підібрати та перевірити готовність до використання засобів практичного навчання (обладнання, тренажерів, комп'ютерної техніки), що відповідають меті. Підібрати (розробити) інструктивну документацію. Спланувати наступність відпрацювання практичних вправ, його структурно-логічні зв'язки з темами теоретичного матеріалу. Розробити питання для активізації теоретичних знань. Визначити методи активізації знань слухачів з теоретичного матеріалу відповідно меті практичного заняття. Визначити методи показу практичних прийомів, системність, логічність і доступність пояснення щодо виконання практичних дій (роботи на тренажері), форми і методи роботи інструктора в процесі поточного інструктажу. Правильно вибрати систему практичних дій, засвоєння яких сприяє формуванню компетентності.

При плануванні заняття забезпечити наступність відпрацювання практичних вправ, його структурно-логічні зв'язки з суміжними темами програми. Спланувати час на кожну фазу практичного заняття, враховуючи темп виконання практичних вправ.

Практичний блок. Практичне заняття щодо складання конкретного плану заняття (теоретичного та практичного) з відповідного напрямку підготовки

Слухачам-стажистам виконати планування конкретного заняття (теоретичного та практичного) з відповідної теми та напрямку підготовки. Викладач-інструктор надає допомогу та коригує дії щодо планування заняття. Стажисти представляють плани занять групі та проводять взаємоаналіз, надають пропозиції щодо удосконалення.

ДЕНЬ 9

Теоретичний блок. Оцінювання результатів навчання та компетентності слухачів

Методи демонстрування компетентності слухачами відповідно до вимог МК ПДНВ 78, з поправками. Вибір методів контролю знань, умінь та навичок, які отримали слухачі, що націлені на перевірку реалізації задач та досягнення мети відповідного напрямку підготовки. Організація вхідного контролю при повторному навчанні. Перевірка (оцінка) компетентності з теоретичних питань. Методика розробки завдань різних ступенів складності з урахуванням рівня відповідальності слухача на судні. Особливості організації контролю з демонстрування, набутих в результаті навчання, практичних умінь та навичок. Критерії оцінювання якості знань, умінь та навичок.

Оцінювання, як потужний навчально-методичний мотиватор налагодження зворотного зв'язку та підвищення ефективності та якості викладання, засвоєння навчального матеріалу.

Самооцінка як важливий аспект роботи інструкторів, зокрема менш досвідчених інструкторів.

Практичний блок. Практичне заняття щодо вибору форм та методів оцінювання, розробки завдань для вихідного (поточного) контролю з конкретного напрямку підготовки.

На практичному занятті кожен стажист здійснює розробку конкретних завдань для вихідного (поточного) контролю за темою заняття до якого складений план. Стажисти представляють свої завдання групі та проводять взаємоаналіз, надають пропозиції щодо удосконалення.

ДЕНЬ 10

Теоретичний блок. Розробка планів та програм нових курсів.

Необхідно розглянути на прикладі конкретного курсу навчання процес створення робочих навчальних планів та програм з спеціальних та спеціалізованих напрямів підготовки відповідно до мінімальних вимог, зазначених у відповідних таблицях МК ПДНВ 78, з поправками, рекомендованих ММО модель-курсів, типових, затверджених Україною, програм .

Практичний блок. Самостійне проведення викладачем-стажистом спланованого теоретичного (практичного) заняття з конкретної теми та конкретного курсу.

Викладачі-стажисти практично демонструють компетентність, придбану при навчанні. Слухачі курсу розподіляються на малі групи та самостійно проводять заняття (теоретичні та практичні) з конкретної теми та конкретного курсу за найбільш вдалим розробленими планами занять протягом однієї академічної години.

Викладач-інструктор та стажисти аналізують результативність занять, участь кожного слухача та показану ним компетентність.

6. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Лекційна частина курсу повинна проводитися в будь-якій придатній аудиторії з достатню кількістю столів/місць для всіх слухачів. В аудиторії повинно бути стандартне обладнання, повинні бути наявні стандартні засоби навчання, такі як дошка/крейдяна дошка, відповідна проекційна система і т.д.

Приміщення навчального класу повинно відповідати встановленим санітарно-гігієнічним та протипожежним вимогам, нормам і правилам. Мінімальна площа навчального класу на одного слухача повинна бути не менше ніж 2,4 кв. м.

У навчальному класі має бути набір DVD, або відеофільмів, або комп'ютерних навчальних програм, рекомендованих ІМО (або аналогічних) для підготовки за напрямком «**КУРС ПІДГОТОВКИ ДЛЯ ІНСТРУКТОРІВ**».

Демонстраційні плакати.

Перелік та кількість плакатів для викладання курсу не обмежена, та визначається обсягом максимальної наочної інформації, яка повинна бути доведена до слухачів, для досягнення максимального ефекту з отримання рівня компетентності, обумовленого задачею відповідного розділу напряму підготовки.

ЛИСТ ОЗНАЙОМЛЕННЯ

ПІБ	Посада	Термін Ознайомлення	Підпис	Дата Ознайомлення